

ACC. N:R M. 16789: 1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ulla Larsson
Härad: Norra Åsbo Berättare: Ingeborg Eliasson
Socken: Örkelljunga Berättarens yrke: Hustru till handlare
Uppteckningsår: 1967 Född år 1893 i Örkelljunga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bröllop och bröllopsleder. s. 1-7

original, följande
lista utarb. av
S. Jansson
LUF 52

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16789:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kontakter. Ungdomen träffades t.ex. på torgdagarna i Örkelljunga. De hölls sista torsdagen i månaden. Oktober- och aprilborgdagarna var litet större. Oktobermarknaden kallades pigemarknad, eftersom alla pigor och drängar var fria en vecka då. En annan mötesplats var Örkelljunga Skyttepark, där det förekom skyttetävlingar och dans. Man dansade också på torget i Örkelljunga vid midsommar under lärarinnan Stenkulas ledning. På julabjudningarna, då oftast endast släkten var bjuden, dansade man kring granen och roade sig med jullekar. Tant Hildas julfest, den s.k. Linneafesten, var ett annat omtyckt julnöje för alla i byn. Det bjöds på underhållning, och man kunde dricka kaffe och köpa lotter. En lott kostade 10 öre. Vid majsjungandet fick man ägg som såldes. För pengarna ställde man sedan till med gille hos någon som var med. Ungdomen kunde också träffas i missionshuset eller kyrkan. Mina fast-rar har berättat, att ungdomarna på deras tid brukade samlas på läk-

ACC. N:R M. 16789:2.

2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

taren i kyrkan. Man brukade också samlas vid sista tåget.

Ofta gifte man sig inom socknen. Man komej ut så mycket förr. På vissa platser t.ex. Lärkesholm var det mycket kusingifte. Föräldrarna bestämde inte direkt vem man skulle gifta sig med. Äktenskapsförmedlare förekom inte. Hemgiften vävde och sydde man själv. De ekonomiska omständigheterna spelade en stor roll. Det var ovanligt, att en rik gifte sig med en fattig.

Frieri. Man friade ungefär som nu. Friaren skulle också fråga flickans föräldrar om lov.

Förlovning. Man brukade ofta resa till Hälsingborg och växla ringar. Ringarna användes även i vardagslag. Det var mycket olika, hur länge man var förlovad.

Lysning. Man tog ej ut lysning någon särskild tidpunkt på året, men man skulle vigas samma år. Man gick inte i kyrkan första lysningsdagen.

ACC. N:R M. 16789:3.

3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den andra var man hemma och tog emot presenter. De som ej gratulerade då, gjorde det på bröllopsdagen. Var och engav sitt, och det var aldrig fråga om insamling.

Förspel till bröllopet. Man hade endast kalas andra lysningsdagen.

Bröllop. Ofta gifte man sig lördagseftermiddagar, så att man hade söndagen på sig också. Många gifte sig i prästgården. Det var oftast de mindre bemedlade. Ibland hade de ej vittnen med sig, så vi i prästgården fick vara vittnen. Vigslarna hölls i prästgårdens matrum. På en lång pall hade lagts en hemvävd duk. Altare saknades. De rikare och de som hade större gårdar vigdes hemma. Präst och klockare hämtades till brudens hem. Vittnen var alla som var bjudna. Kyrkbröllop var ovanliga, eftersom kyrkan ej var uppvärmd på den tiden. Det blev mycket kallt på vintern. Vigseln var aldrig i samband med gudstjänsten. Bruden ledades alltid in i kyrkan av brudgummen.

ACC. N:R M. 16789:4

4
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag har hört talas om ett förnämt dubbelbröllop, som hölls i kyrkan. Brudarna var döttrar till prästen resp. klockaren. Båda hade vita klänningar och höga kragar med snibbar. Det var år 1904 eller 1905. Redan 1891 hade emellertid min mor vit brudklänning. Bröllopet hölls i Hälsingborg. Till Åstorp åkte min mor och far tåg. Det fanns inte järnväg längre, så därifrån åkte de hästskjuts. Folk kan än i dag berättätta, vilket mottagande mina föräldrar fick, när de anlände hit. Vid affären hade man ställt upp tjärtunnor och fyrverkeri, som skulle antändas, när de anlände. En karl var placerad vid Fante håla. Han skulle hissa en brinnande stång, när de passerade honom, så att man i byn skulle hinna tända fyrverkeriet. När karlen hörde en skjuts, signalerade han utan att titta efter, vem som kom. Det visade sig vara en halvfull karl. Strax efter kom emellertid far och mor, så det var ingen skada skedd.

ACC. N:R M. 16789: 5.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

De vita brudklänningarna slog dock ej igenom så tidigt som 1891 utan troligen först efter första världskriget. 1910 c:a började man med vita konfirmationsklänningar, och vita brudklänningar blev vanliga senare. Dessförinnan var brudarna svartklädda. Kronan var av myrten på den tiden. Brudbuketten bestod av pelargonier och andra växter, som man hade i fönstret. Omkring buketten fanns styvt papper. Det var sällsynt, att bruden var havande för det var mycket genant.

När brudparet var på hemväg från kyrkan, skulle man "skänka" dem d.v.s. bjuda dem på vin och kakor.

Bruden kläddes av någon kunnig person ex. fröken Lundius från Ljungaskog, som också brukade servera på kalaset. Man höll till i någon kammare. Bruden fick sedan inte visa sig för brudgummen, förrän det var tid för vigseln.

Kalaset hade man alltid, även om de var mer eller mindre storartade. De

ACC. N:R M. 16789:6.

6
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

hölls alltid i brudens hem. Släkten och de närmsta grannarna var inbjudna. Ofta hade man gående bord. Prästfrun gick då först, och sedan kom de övriga efter ålder. Det fanns särskilda kockar, som gick omkring på kalas och lagade maten. Man fick smörgåsbord och stek. Glass var ovanligt men fint. Talhöll endast prästen.

Här dansade man sällan, men om man gjorde det, skulle brudparet öppna dansen. Jag har hört talas om, att man skulle dansa kronan av bruden. Hur det gick till, vet jag inte.

Godavänner reste äreporten, som bestod av böjda björkar på sommaren och girlanderannars. Den restes på förmiddagen och ibland medan brudparet var i kyrkan.

Brudparet visade sig vid huvudingången, när de blev framropade. På var sida om dem stod brudnåbbar med ljus i händerna. På ett bröllop bjöds folket, som ropat fram brudparet, på vin.

ACC. N:R M. 16789:7.

7
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

De, som ej var bjudna på bröllopet t. ex. grannar, inbjöds ibland efteråt på kaffe.

Jag tror inte, att brudparet gick i kyrkan första söndagen efter bröllopet.